

Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας σχετικά με τους Σομαλούς Αιτούντες Άσυλο

1. Με το παρόν παρουσιάζονται οι θέσεις της Ύπατης Αρμοστείας σχετικά με τους αιτούντες άσυλο που προέρχονται από τη Σομαλία. Προηγούμενη έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας για τους Σομαλούς πρόσφυγες εξεδόθη τον Ιανουάριο του 2004¹. Η Ύπατη Αρμοστεία επιβεβαιώνει, με την παρούσα έκθεση, ότι οι θέσεις της παραμένουν σε ισχύ. Στην πραγματικότητα τα προβλήματα που επικρατούν στη Σομαλία ενισχύουν το κύρος και την εφαρμογή αυτών της των θέσεών.

2. Παρά τις ελπίδες που γεννήθηκαν με το σχηματισμό της Μεταβατικής Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης (ΜΟΚ) στο τέλος του 2004, η παρούσα κατάσταση στη Σομαλία παραμένει μη ασφαλής και πολύ ασταθής. Η μεταφορά της ΜΟΚ από το Ναϊρόμπι στη Σομαλία ολοκληρώθηκε σε μεγάλο βαθμό μέχρι τον Ιούνιο του 2005. Ωστόσο, η ΜΟΚ έχει σοβαρές προκλήσεις μπροστά της, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής μίας προσωρινής έδρας της Κυβέρνησης και της αντιμετώπισης της έλλειψης δομών και οικονομικών πόρων. Η μεταφορά της έχει σκιαστεί από διαφωνίες και αντιπαραθέσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ακόμη μεγαλύτερο διχασμό στους κόλπους των φυλετικών και περιφερειακών ομάδων. Σύμφωνα με την Αναφορά του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα (του ΟΗΕ) σχετικά με την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Σομαλία Ghanim Alnajjar, «Το δικαίωμα στη ζωή συνεχίζει να παραβιάζεται σε ευρεία κλίμακα στη Σομαλία. Το μεγαλύτερο μέρος της χώρας χαρακτηρίζεται από ανασφάλεια και βία και οι πιο ανασφαλείς περιοχές είναι στο Νότο, ιδίως στην πρωτεύουσα Mogadishu.» (Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, E/CN.4/2005/117, 11 Μαρτίου 2005, παράγραφος 17)

3. Στη νότια και κεντρική Σομαλία (περιοχή νότια της πόλης Galkayo, που συχνά αναφέρεται και απλά ως «νότια Σομαλία»), ξεσπάσματα συγκρούσεων συμβαίνουν τακτικά, ενώ οι ενδο-φυλετικές συγκρούσεις, που προκαλούνται από τον ανταγωνισμό για τον έλεγχο των πόρων καθώς και από τον ατέρμονο κύκλο των δολοφονιών για λόγους εκδίκησης, συνεχίζουν να αποτελούν ένα σημαντικό πρόβλημα, το οποίο οδηγεί σε έναν κύκλο επαναλαμβανόμενου εκτοπισμού πληθυσμών. Αυτό συνοδεύεται από υψηλά επίπεδα βίαιων εγκλημάτων, συγκεκριμένα στη περιοχή της πόλης Mogadishu. Αξιοπιστες πηγές αναφέρουν ότι το εμπόργκο όπλων που επιβλήθηκε από τον ΟΗΕ συνεχίζει να παραβιάζεται και ότι προμήθειες σε όπλα και πυρομαχικά εξακολουθούν να εισρέουν στη χώρα. Ορισμένοι παρατηρητές έχουν παρατηρήσει μία αύξηση στις δολοφονίες και τη βία στη Mogadishu και την ερμηνεύουν ως μία προειδοποίηση/απειλή προς το Μεταβατικό Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο και την Κυβέρνηση, και προς οποιαδήποτε εξωτερική παρέμβαση.

4. Επιπλέον, επιχειρήσεις παροχής βοήθειας έχουν επηρεαστεί σοβαρά από τον υψηλό βαθμό ανασφάλειας. Ο πολλαπλασιασμός στη νότια Σομαλία των σημείων ελέγχου από μη ελεγχόμενη πολιτοφυλακή περιορίζει τις κινήσεις του λίγου υπάρχοντος προσωπικού και προμηθειών. Επομένως, την παρούσα στιγμή, πέρα από τη βία και την ανασφάλεια, οι Σομαλοί επίσης

¹ Θέση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με την επιστροφή απορριφθέντων αιτούντων άσυλο στη Σομαλία, Ιανουάριος 2004.

υποφέρουν από έλλειψη πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες και δυνατότητες εισοδήματος, όπως και από σοβαρή έλλειψη φαγητού, γεγονός το οποίο επιδεινώνει περισσότερο την ήδη δύσκολη θέση τους.

5. Σε σχέση με τα παραπάνω, η Ύπατη Αρμοστεία υπογραμμίζει ότι η εναλλακτική λύση της εσωτερικής μετατόπισης δεν μπορεί να εφαρμοστεί στη Σομαλία, όπου δεν μπορεί να αναμένεται καμία αποτελεσματική προστασία σε περιοχή της χώρας από την οποία ένα άτομο δεν κατάγεται. Υπό αυτή την έννοια, πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη το κυρίαρχο σύστημα φυλών.

6. Συνεπώς, η διεθνής προστασία δεν θα πρέπει να αποκλείεται με το σκεπτικό της εξεύρεσης εναλλακτικού τόπου (ασφαλούς) διαβίωσης στο εσωτερικό της χώρας. Μία τέτοια άρνηση ουσιαστικά θα καταδίκαζε τα εμπλεκόμενα άτομα σε μία μορφή εσωτερικού εκτοπισμού, ο οποίος συνοδεύεται από υψηλό κίνδυνο στέρξης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παραβίαση κοινωνικο-οικονομικών δικαιωμάτων, επιδεινώνοντας τα ήδη υψηλά επίπεδα φτώχειας και αστάθειας τόσο για το άτομο όσο και για την κοινωνία. Είναι ιδιαίτερος σημαντικό να σημειωθεί η ενδεχόμενη αποδυναμωμένη θέση των γυναικών, των παιδιών, των υπερηλίκων και των ατόμων με φυσικές/πνευματικές αναπηρίες, οι συνθήκες γενικής εκμετάλλευσης των οποίων θα αναμένεται να αυξηθούν.

7. Η Ύπατη Αρμοστεία αναγνωρίζει ότι μπορεί να μην πληρούν όλοι οι Σομαλοί αιτούντες άσυλο τις προϋποθέσεις για αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα βάσει της Σύμβασης του 1951. Ωστόσο η Ύπατη Αρμοστεία πιστεύει ότι οι αιτούντες άσυλο που κατάγονται από τη νότια και κεντρική Σομαλία χρήζουν διεθνούς προστασίας και θα πρέπει να τους αναγνωρίζεται (εφόσον δεν εμπíπτουν στις ρήτρες αποκλεισμού) αν όχι προσφυγικό καθεστώς, τότε συμπληρωματικές μορφές προστασίας (ανθρωπιστικό καθεστώς).

8. Αντιστοίχως, η Ύπατη Αρμοστεία επαναλαμβάνει το κάλεσμά της προς όλες τις κυβερνήσεις να απέχουν από τυχόν εξαναγκαστικές επιστροφές στη νότια και κεντρική Σομαλία μέχρι νεότερης ειδοποίησης.

9. Όσον αφορά τις επιστροφές στη βόρεια Σομαλία, αν και ορισμένες είναι δυνατές κάτω από ιδιαίτερες προϋποθέσεις, ειδικότερα όπου υπάρχουν φυλετικοί σύνδεσμοι στην περιοχή της επιστροφής και αποτελεσματική προστασία από τη φυλή, οι ευρείας κλίμακας ακούσιες επιστροφές θα πρέπει να αποφεύγονται. Άτομα που δεν κατάγονται από τη βόρεια Σομαλία δεν θα πρέπει να επιστρέφονται εκεί δια της βίας.

*Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
Νοέμβριος 2005.*